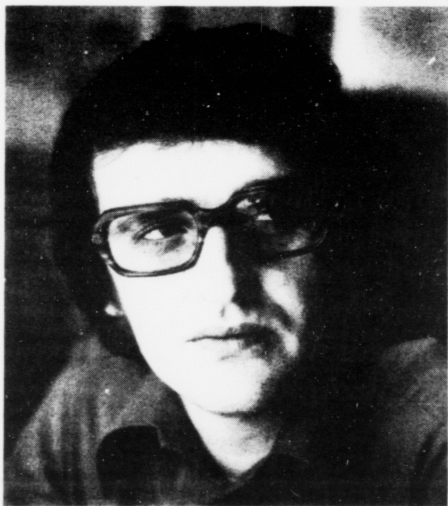

Turisma — skipan vantar

sjónarmið
Í dag:
Tummas Arabo

 leiðari, Vestnorden
 projektið

Vit mugu fáa eina turistloggávu sigur Tummas Arabo. Á myndini siggja vit camping-plássíð yviri við Strond

Eitt av teimum tingum, ið hoyrir summarinum til er turisttjak bæði í bløðum og millum manna.

Ymiskar eru áskoðanir — summi siggja gullnám í ferðamannastreyminum og onnur tann rama undirgang.

Hvar sannleikin liggur er óivað ilt at meta um, men við hesum sum so mongum øðrum, so er einki heilt svart og einki krita hvítt — so einfalt er tað ikki.

Eitt tykist tó semja at vera um, og tað er, at á hesum øki væntar vegleiðing og skipan.

Hyggja vit nærri at hesum spurningi, so mugu vit gera okkum greitt, at út imóti helvtin av teimum vitjandi, ið til eina og hvørja tíð eru í landinum líva undir skipaðum viðurskiftum. Her verður hugsað um fólk, ið býr hjá ætt og vinfólki, á gistingarhúsum, eru við í bólum o.s.fr. Hin helvtin er meira trupul at hava við at gera.

Hettar eru einstaklingar og einstakar familjur, ið spjæða seg út um landið.

Tað má sigast at vera óheppið bæði so og so, at vit litið og einki gera fyri at vegleiða hesi og ikki hava hóming av, hvat fyrst.

Her verður skapt óneyðug misnøgd bæði hjá teimum vitjandi og hjá heima fólkinum.

Vit mugu gera okkum heilt greitt, at tað avgjørt ringasta fyri okkum er at lata ein ónøgðan turist út aftur av landinum.

Tær positivu langtíðarveleiðingarnar av turismuni eru jú, at vit í teimum hava »potentiellar« keyparar til okkara framleiðslu, so hugsandi er, at ónøgdir turistar hava negativa ávirkan. Hvi verður so einki gjørt við hettar og hvussu skal farast fram?

Svarið er nokk ikki heilt einfalt, men her er nokk talan um spurning, ið skal loysast fyri eitt longri tíðarskeið og harafturat geva vit okkum ikki serligt far um spurningin meir enn teir 3 mánaðarnar, ið stóra fjøldin av turistum er her.

Tað er tíværi rættuliga sermerkt fyri okkum feroingar — kanska trýstir av umstøðum

— at vit eru byrjaðir at venja okkum til at loysa okkara trupuleikar undir trýsti og stutt freistad og so »slova« eitt sindur ríklígt við teimum langsíkaðu málunum.

Í turistspurninginum eigur karmur at verða lagdur um, við at vit sum skjótast fáa eina turistloggávu — tí sum er, hongur alt í leysari luft. Harafturat eigur at verða stovnstur turisttráð við fyrstioðufólki, ið fær ábyrgd av at gera eina skipan fyri turismu í landinum og annars øllum spurningum ti viðvíkjandi.

Hettar kann gerast ógvuliga skjótt, um ein vil longu í komandi tíngsetu.

Útreiðslurnar til slíka skipan kunnu t.d. faast til vega við at leggja gjald á tærlig íð reka flutning — so og so nógv pr. høvd.

Slík skipan kann koma at virka longu frá 1/1—1983 bert viljin er til tað — og so er skjótt settur á at loysa spurningarnar um turismu í Føroyum.

at rørsur, ið vilja virka fyri friði og avvápna, taka seg upp í fleiri og fleiri londum og vit vóna inniliga, at hesar rørsur til endans verða við yvir-lutan.

Mannaættin luttekur eisini í øðrum vandamiklum kappingum. Eitt nýtt met verður sett fyri og annað eftir. Vit seta áhaldandi nýggj met í nýtsluni av brúkslutum. Og hesi bæði tingini hanga óloysiliga saman. Tað er ikki hin einstaki brúkarin, sum bráðliga kennur ein ómettandi tørv á at vaksa um nýtsluna, men tað eru teir faktorarnir, ið skulu hava vinning av at framleiða og selja, ið snildisliga lokka fólk at keypa meira og meira, at nýta meira og meira, fyri harvið at tryggja sær øktan vinning og enn eitt nýtt met. Um nýtslan ikki vaks samsvarendi framleiðsluvækstrinum hvat skuldu teir tá nýtt framleiðsluvækstur til?

Í dag eru sterkar røddir frammi, sum álvarsamt ávara imóti ótálmaðum framleiðsluvækstri og ótálmaðum vækstri í nýtsluni. Víst verður á, at javnvágin verður órógvad og líkt er til at vit eru í ferð við at seta tað stóra og endaliga meti. Og hetta er, at eitt fátal av heimsins íbúgvum hevur troyst rá-

vøgrundarlagið og orkukeldurnar í so stóran mun, at jørðin og mannaættin eru í vanda. Tann ótamdi vøxturin í framleiðsluni og nýtsluni, sum er fyriskipaður av kapitalkreftum í idnaðarlondunum, er ein ónd rundrás, ið fremur slíkan ágang imóti rávøgrundarlagnum, orkukeldunum og náttúruni, at her má vend koma í beinan vegin. Loysnin er ein skilagóð stýring og ein skynsom planlegging sum kann nøkta tørvin hjá tí einstaka uttan at vit ganga rávøgrundarlagnum, orkukeldunum og náttúruni ov nær.

Eitt av teimum vandamálum, sum okkara samfelag eins og so nógv onnur samfeløg hevur at stríðast við, er umhvørvis-spurningurin. Í fyrsta lagi eiga vit sum allarskjótast at fremja lógarsmið, ið skal hava til endamáls at verja umhvørvið, at verja havið kring oyggjarnar, landið og luftina, imóti dálking. Fyri tað næsta verður tað neyðugt, at vit øll medvirka til ein broyttan hugsunarhátt, til eina mentalitetsbroyting, soleiðis at vandalisman heldur uppat, soleiðis at hver einstakur roynir at dálka sum minst og tvørtur imóti roynir at verja umhvørvið t.v.s. havið, landið og luftina imóti

dálking.

Ein annar partur av umhvørvispurninginum er, hvussu langt vit kunnu loysa okkum at fara, tá talan er um at gripa inn í náttúruna. Eg hugsi her um ta vatnorkuútbýgging, sum ætlanin er at fara undir, bæði her í oynni og aðrastaðir í landinum við. Vit eru fleiri, ið eru sannførd um, at hendan útbýgging, so umfatandi hon er, verður alt annað enn umhvørvisvinalig. Tí vágafólk eiga eina vakra oyggj við stórslynum vøtnum, fossandi áum og einum yndisligum fuglalívi. Vit eru mong, sið hava tokka til Vágoyinna, og sum harmast, um so verður, at vatnorkuútbýggingin verður framd eftir tí ætlan sum nú liggur fyri. Ilogan verður eisini rættuliga stór sammett við tað vit fáa burtur úr. Ein minni útbýgging av vatnorkuni vildi verið rættari bæði út frá einum fíggjarligum og umhvørvisligum sjónarmiði. Tað er at vóna at teir politisku myndugleikarnir, sum sita við ábyrgdini, taka hesa útbýggingarætlan upp til eina nýggja og álvarsama umhugsan áðrenn skjótt verður settur á.

Vit, sum av og á koma her í Vágarnar, hava bitið merki í øll tey framstígg,

sum gjørd eru her í oynni tey seinastu árin. Her hevur verið ein rivandi framburður á øllum økjum bæði á sjógv og landi. Her í Miðvági er serstakliga nógv hent síðani stevnan seinast varð hildin í bygðini. Vit, sum koma uttanfrá bita merki í tað stóra og vaksandi talið av fiskiskipum útgjörð við ymiskum veiðu-hættum. Vit bita eisini merki í, at stórar útbýggingar av havnaløgnum í oynni eru farnar fram, og vit bita somuleiðis merki í, at fiskiindnaðar- og onnur idnaðarvirkir hava skotið seg upp í hvørjari bygð hesi seinastu árin. Framstígg eru eisini gjörð á fleiri øðrum økjum. Vit kenna á okkum, at hetta er ein oyggj, sum stendur í fagra-sta blóma, at her er menning og nørandi gróður á so at siga øllum økjum.

Hetta taka vit sum eitt prógv um, at her í oynni býr eitt fólk, sum hevur dirvi og áræði, ið er rakst og ágrýti, og sum eitt prógv um at kommunustýrini í oynni hava duga sera væl at skipa fyri, at talan hevur verið um eitt fyrimyndarligt samstarv bæði imillum kommunurnar og imillum ta einstøku kommununa og fólkið á tí einstaka plássinum. Vit hava varhugan av, at tit

— kommunurnar og fólkið hava drigi eina linu og at tit øll hava lyft byrðarnar í felag. Felagsskapurin hevur eina ávísu styrki. Orkan gerst stórri. Byrðarnar gerast lættari. Úrslitini gerast glæsiligari. Eitt av okkara skaldum tekur soleiðis til:

Saman at standa var ei okkum givið tí er so litið burtur úr her blivið stóðu vit saman Føroya synir sterku kundu vit útint mangt eitt roynsnis verki.

Mær tykir at tit her í Vágum longu hava útint roynsnisverk á fleiri økjum. Og tá hetta hevur eydnast tykkum so sera væl, so kemst tað sjálvandi av, at tit hava staðið saman, at tit hava notið fyriminin av at draga eina linu, at lyfta í felagsskapi. Vit ynskja tykkum tillukku við teimum úrslitum tit longu hava lagt fyri dagin og ynskja tykkum góðan og blíðan byr framyvir. Og til seinast vil eg ynskja bæði vágafólki og stevnu-gestum eina framhaldandi góða vestanstevnu. Takk fyri.

